

Studies in youth alcohol consumption and prevention

Mats Hallgren

Dr, Institutionen för folkhälsovetenskap, avdelningen för socialmedicin, Karolinska Institutet.
E-post: mats.hallgren@ki.se.

Bakgrund: Alkohol är fortfarande den vanligaste drogen bland svenska ungdomar och orsakar dödsfall och ett stort antal skador varje år. I Sverige har den totala konsumtionen och intensivkonsumtionen minskar under de senaste tio åren. Samtidigt har antalet ungdomar i sjukhusvård till följd av sin alkoholkonsumtion ökat. Denna oväntade utveckling ger anledning till att empiriskt studera hur denna utveckling möjligen kan förklaras. Den senaste tidens ökning av allvarliga alkoholrelaterade skador tyder också på att det finns mer att lära om vad som fungerar i förebyggande, inklusive effekterna av samhällsbaserade strategier och riktade korta interventioner.

Syfte: Avhandlingen har två huvudsyften, dels att beskriva de senaste tendenserna i alkoholkonsumtionen bland svenska ungdomar, med särskilt fokus på polariseringseffekter (Studie I). Det andra huvudsyftet är att undersöka effekterna av olika alkoholförebyggande som vänder sig till ungdomar, och vad man kan lära av dessa åtgärder (studie II-IV).

Metod: Studie I (Är det en polarisering bland ungdomars drickande?) använder upprepade tvärsnittsstudier där självrapport data från Stockholms Student Survey används för att utforska förändringar i alkoholkonsumtionen och riskfaktorer förknippade med drickande bland år 9 och år 11 elever i Stockholm mellan 2000 och 2010. Förändringar i konsumtionsfördelning över tiden redovisas. Studie II använder också tvärsnittsdata för att undersöka effekterna av en omfattande alkoholförebyggande insats riktad till ungdomar i 12 kommuner i Sverige mellan åren 2003 och 2007. Studier III och IV bedöma effektiviteten i en kort hälso-undervisning program på konsumtion och attityder till alkohol i gymnasieskolor och den svenska militären, med bedömningar tas på 5

och 20 månaders uppföljning. Alla deltagare var mellan 15 och 20 år.

Resultat: resultaten visar att en polarisering i ungdomsdrickandet är en trolig förklaring till den senaste tidens skillnader mellan alkoholkonsumtion och allvarliga alkoholrelaterade skador bland ungdomar. Vi hittade signifikanta öknings i spridningen av konsumtion över tiden, vilket tyder på mer storkonsumerter konsumerar mer under 2010 än år 2000. De flesta ungdomar i Stockholm fortsätter att dricka mindre eller avstå från alkohol helt och hållet, men en minoritet dricker, som nämnts, mer alkohol. Resultat om förhållandet mellan drickande och riskfaktorer var ofullständiga. Vi hittade inga signifikanta förbättringar i de sex försökskommunerna jämfört med de sex kontrollkommunerna efter fyra år. Emellertid utvecklade de vuxna i försökskommunerna mer restriktiva attityder vad gäller att erbjuda unga alkohol. Användandet av Prime for Lifes ledde inte till signifikanta förbättringar i alkohol eller attityder till alkohol, vare sig bland gymnasieelever eller bland värnpliktiga.

Slutsats: Vi föreslår att pågående samhällsförändringar kan påverka ungdomar i form av större skillnader som är förknippade med en högre frekvens av sociala problem i allmänhet, inklusive högkonsumenter. Kommunerna kan mobiliseras för att initiera de organisatoriska förändringar som är nödvändiga för effektivt alkoholförebyggande arbete. För effekter på aggregerad nivå måste strategier med visad effektivitet genomföras konsekvent och ges tillräckligt med tid för att påverka alkoholvanor. Så kallade Brief interventions såsom Prime for Life, kan bidra till att förbättra kortsiktiga attityder till alkohol, men det är osannolikt att resultera ger en bestående beteendeförändring.

Avhandling vid Karolinska Institutet, 2012, Institutionen för folkhälsovetenskap, avdelningen för socialmedicin.
Återfinns på: <http://publications.ki.se/xmlui/handle/10616/41132>.